

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

17. An sit absolvendus, qui non confitetur nisi generalia ? Et pro praxi
quæritur, an Rusticus, qui grosso modo sine certo numero peccatorum
mortalium in dicto Parocho bona fide confessus est, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

tia Christum Dominum non satis prudenter statui hominum, & eorum saluti providisse. Primò, quia ad id non requiritur, ut omnibus, & singulis casibus etiam Metaphysicis, provideret saluti uniuscujusque privati in quolibet statu constituti; quia ad hoc ut dicatur prudenter providisse saluti uniuscujusque hominis; satis est quod instituerit remedium, quod debite usurpatum sit univique adipiscendæ salutis aeternæ remedium efficax, quantum est ex se; & ad rationem gratiæ sufficientis, & remedij ejusmodi sufficit, quod defectus applicationis illius ad ponendum ejus effectum in homine non teneat se ex parte Dei, vel Christi Domini: estò per concursum aliquorum agentium naturalium istud remedium impediatur hic & nunc applicari; hoc enim est per accidens, cum Deus non eo sine hunc concursum intendat, nec teneatur impedire ordinem quem suavis ejus providentia postulat, nimirum ut finat causas naturales, & liberas agere modo sibi naturali, & proportionato. Deinde respondetur, hominem illum moribundum posse in tali casu contemni de peccatis cum voto confitendi Sacramentaliter sua peccata, & sic salvari absque reali susceptione Sacramenti Pœnitentiæ. Hucusque Ylambert, cui etiam adde doctissimum Martinon *disp. 52. de pœnitent. sect. 1. n. 1. & 6.*

3. Sed superius adducta non admittit Joannes Pontius in *Cursu Theologico, disp. 46. q. 2. concl. 2. n. 9.* in extremo vitæ periculo; tunc enim si non adesset nullus Sacerdos, nisi qui non posset loqui, non esset inconsultum, ait Pontius, confiteri ipsi, & recipere absolutionem in scripto, aut nutibus ab ipso. Et quidem in illo extremo vitæ periculo tenemur ex charitate succurrere proximo eo meliori modo quo possumus, sed melius est adhibere in illa necessitate Sacramentum dubium, quam nullum adhibere Sacramentum. Ergo, & in casu nostro melius esset adhiberi absolutionem dubiam, videlicet nutu, vel scripto, quam nullam. Adde, quod licet, ut diximus, communis opinio Doctorem asserat absolutionem Sacramentalem voce humana debere proferri, tamen contraria opinio cum adhuc non sit ab Ecclesia damnata, videtur saltem in articulo mor-

Sup. hoc in Resol. & §§. annot. primæ hujus Resol. tis practicanda per superius adducta. Auctores vero, qui sistent non esse de essentia absolutionis Sacramentalis, ut proferatur voce humana, sunt Paludanus in 4 *disp. 17. q. 2. art. 1.* Adrianus in 4. *q. 1. de Confessione, §. sed oritur. Medina Cod. de confessione, quæst. 15. de modo secret. confitendi.* Petrus Sotus, *sect. 11. de ratione secreti necessary in confessione.* Navarr. in *Sum. cap. 21. num. 36.* Probatur, quia absolutio Sacramentalis est quædam sententia in foro conscientia data; de ratione autem sententiæ non est, ut proferatur voce, cum possit scripto, nutu, vel alio signo externo exprimi, ut patet de absolutione ab excommunicatione. Nec refert, quod hoc forum sit secretum, quia secreta, vel publica expressio sententiæ non variat essentialiter sententiam. Confirmatur: Confessio facta nutu, vel scripto est valida; ergo etiam absolutio.

5. Verum, his non obstantibus, cum sententia negativa vocetur à Theol. certâ, ut ait Card. Lugo de *Sacr. Euchar. disp. 13. sect. 1. n. 2.* Granadus in 3. *p. cœm. 7. tract. 1. disp. 6. sect. 1. n. 1.* & alij, non audeam sententiam Joannis Pontij practicæ approbare, sed ejus finalem resolutionem judicio Sanctæ Sedis remitto. Et quidem nimis premit, & urget, ut dixi in principio Resolutionis, modus loquendi Eugenij Papæ in suo decreto, *sess. ult. Concil. Florent. Patrum Concil. Trident. citato cap. 3. sess. 14.* qui dum de hoc Sacramento loquuntur in particulari utuntur terminis, in importantibus vocalem & oralem

pronunciationem formæ. Nam Eugenius in suo decreto, ita ait: Hujus Sacramenti forma sunt verba absolutionis, quæ Sacerdos proferet cum dicit, *Ego te absolvo*: Ubi termini isti, quæ Sacerdos proferet cum dicit, sunt diligenter expendendi; non enim possunt retinere suam veritatem in tali oratione, nisi prout denotant vocalem pronunciationem istorum verborum fieri à Sacerdote, ut per se patet; sicque significat id esse de essentia hujus formæ. Patres item Trident. dicunt, formam hujus Sacramenti illis ministris verbis positam esse; *Ego te absolvo.* Idem *cap. 6.* egendo de absolutione Sacramentali, ita dicunt, velut à iudice sententia pronunciat, quæ omnia, & singula sic accuratè posita significant evidenter formam hujus Sacramenti debere vocalem esse, seu debere voce Sacerdotis absolverentis pronuntari. Et licet aliqui DD. asserant, quod in articulo mortis possit sub conditione baptizari aliquem cum aqua rosacea, tamen in hoc casu ipsi contendunt, & conantur salvari Baptismum esse collatum in materia apta, & designata à sacra Scriptura, & Conciliis; quia cum secundum aliquos Philosophos Elementa sint in mixto, aqua rosacea, vel ab herbis elicita dici potest aqua. Sed in casu de quo loquimur, nescio quo pacto possint verificari verba Conciliorum, quod Confessarius absolvendo nutu, vel scriptura, dicatur proferre absolutionem voce humana; Ideo, ut dixi, tu cogita.

RESOL. XVII.

An sit absolvendus, qui non confitetur nisi generalia?

Et pro praxi queritur, an si rusticus, qui grosso modo sine certo numero peccatorum mortalium indocto Parocho bona fide confessus est, teneatur postea, detecto errore, confessiones factas reiterare?

Et an saltem in dicto casu teneatur Rusticus denovo confiteri, & declarare numerum peccatorum, quæ in aliis Confessionibus non fuerit confessus, sed in confesso tantum?

Et observatur, quod in articulo mortis, si aliquis dicere in specie commisit multa perjuria, v. g. non explicando numerum propter temporis angustiam, possit absolvi, &c.

Et notatur confessiones bona fide factas post confessionem invalidam non esse necessario repetendas.

Et datur Regula, quomodo pœnitens debeat se accusare de peccatis omissis in confessionibus invalidis, quando denovo valide confitetur. Ex p. 11. tract. 6. & Misc. 6. Resol. 69. aliàs 58.

§. 1. AD hunc casum sic respondet Caspensis in *Cur. Theol. tom. 2. tr. 24. disp. 4. sect. 15. n. 135.* Inquires quid sit faciendum cum homine rudi, qui non confitetur nisi quædam generalia? Respondetur si sit verè attritus, & verè apprehendat se peccasse, absolvendus est: communiter tamen, & extra necessitatem non est absolvendus, quia eo ipso quod non confitetur aliquod peccatum in particulari, sufficienter intelligitur non apprehendisse, quid sit peccatum, maxime cum interroganti de rebus in particulari, in quibus regulariter datur peccatum ad minus veniale, ut de distractione in oratione; ipse tamen semper respondet in nulla re illarum peccasse, quapropter neque attritionem habere potest. Ita Caspensis.

2. Verum Palqualigus in *Theol. tom. 2. disp. 83. sect. 1. num. 10.* putat posse absolvi eum qui solum dicit se peccasse, etiam si nesciat exprimere aliquod peccatum sive in genere, sive in specie, quia dum non

non scit explicare, censetur impotens ad explicandum; qui autem est impotens, potest absolvi, si solum se accuset, quod peccaverit, ut constat in moribundis.

3. Non desinam etiam hic apponere ea, quae novissime adducit Remigius in *Pract. Confess. tr. 5. c. 5. §. 9. num. 5.* Acontece (ait ille) legar à confessare algun penitente, que nunca, ò muchas vezes no se ha confessado bien y enteramente, por no aver dicho el numero los pecados con buena fe, ò por que se confesò con Confessores ignorantes, ò por mejor dezir tan inadvertidos, que no le avisaron nunca deste yerro tan notable y cocinodo. Querer pues, que semejante penitente veyà à suplir este defecto, es nunca acabar, y affligible demaiaadamente y hazer el Sacramento algo odioso; y assi enseñan los Doctores, que estando el penitente con buena fe, y persevera en ella, no tiene el Confessor necesidad de preguntarle, ni hablarle nada de esso, sino procure instituirle para en adelante, como dize doctamente Marcanzio; Nam etiam si quandoque confessiones fecerit materialiter non integras, propter bonam tamen fidem censetur formaliter integra. Però si el penitente en la confession dixere, ò preguntare algo de si está bien confessado, ò no, en tal caso aunque no se ha de mandar que repita las confessiones hasta allí, ha de hazer que supra el defecto que cometo en ellas, diziendo el numero verisimil de los pecados que dexò de dezir en à aquellas confessiones, y baltará dezir ayiendo hecho una mediana diligencia de examen. Ita ille.

4. Vide etiam Leander *de Sacramento tom. 1. tr. 9. disp. 5. quast. 71. & 72.* ubi querit, an Rusticus qui grosso modo sine certo numero peccatorum mortalium indocto Parocho bona fide confessus est, teneatur postea detecto errore confessiones factas reiterare; Et an saltem in dicto casu teneatur Rusticus denuò confiteri, & declarare numerum peccatorum, quem in aliis confessionibus determinare non fuit confessus, sed confusè tantum? Et me citato negativè respondet.

5. Idem etiam docet Cardinalis Lugo *de penitent. disp. 16. à n. 577.* qui etiam *num. 586. & 587.* & ex illo Leander *q. 83.* observant, quod in articulo mortis si aliquis diceret in specie, commisi multa perjuria v.g. non explicando numerum propter temporis angustias. Et in hoc casu dubitari potest, an postea data occasione, & opportunitate debeat explicare numerum, quae prius sub illa generalitate dixit. Et distinguendum existimo; nam vel Confessarius ex circumstantiis personae, & temporis intellexit per illa verba verisimiliter numerum illum, & multitudinem, quam penitens concipiebat, & significare volebat, & jam tunc erit idem dicendum; quod de confessione rustici, in quo Parochus per illa verba attentis circumstantiis intelligit sufficienter multitudinem, quam penitens concipit, atque ideo propter eandem rationem neque in illo obligandus erit penitens postea ad illum numerum magis distinctè declarandum; quia jam juxta capacitatem praesentem declaratus fuit sufficienter ad hoc, ut absolutio directè ad totum illum numerum terminaretur: si autem ex illis verbis Confessarius non potuit concipere prudenter aliquam multitudinem, & numerum verisimilem juxta penitentis intentionem, tunc fatendum est absolutionem non terminari directè ad totam illam multitudinem, sed solum secundum eam partem, quam Confessarius ex illis verbis potuit prudenter colligere, & ad minus terminatur ad aliquam quoad reliqua verò manet obligatio confitendi illa distinctè, & procurandi directam absolutionem ab illis: quod in nostro casu (id est praec-

dentis quaestioni) non procedit, cum absolutio supponatur directè terminata ad omnia peccata contenta in illa multitudine quam rusticus crasso modo confitetur.

6. Sed quia satis est consolatoria illa opinio, quod datur confessio infirmis, sed valida contra Vasquez, Suarez, & alios, vide illos, quos adducit & sequitur me citato Leander *ubi supra q. 75.* Unde minime dubitandum est hanc sententiam securam esse in praxi, & ex magnis angustiis liberare Confessarios, & penitentes.

7. Et nota hic etiam confessiones bona fide factas post confessionem invalidam, non esse necessario repetendas. Ita Lugo *ubi supra n. 599.* & me citato Leander *q. 89.* qui etiam optimè *quast. 91.* contra Vasquez, Valentiam, Layman, Reginaldum, & alios, docet non esse necessarium repeti omnia mortalia distinctè, quando iteratur confessio invalida cum eodem Confessario, sed sufficere in eo casu quod in generali se accuset de omnibus mortalibus, quae in confessione invalida factus fuerat, & in speciali & distinctè declarat illud peccatum, quod tacuit, & sacrilegium ob hoc commissum, & si quae de novo alia habet mortalia; etiam si Confessarius, nec praedictorum peccatorum, aut penitentiae recorderetur. Quia penitens in prima confessione licet invalidè, verè declaravit distinctè, & in specie sua peccata eidem Confessario. Et hic verè injunxit penitenti penitentiam proportionatam, ergo nihil obstat, quò minus suae obligationi satisfaciatur; etiam in generali solum se accusando, & dicendo, Accuso me de omnibus peccatis, quae in confessione invalida tibi aperui, & insuper de illo peccato, quod tacui, de sacrilegio ob hoc admisso, & de novo de hoc, & de hoc peccato. Ex quo inferitur posse optimè penitentem, qui diu eidem Confessario confessus est, reiterare uno verbo omnes illas confessiones, dicendo; Accuso me de iis omnibus, quae tibi in aliis confessionibus, & confessus sum. Quod quidem est optimum, & facile remedium, quando habet aliquod scrupulum de defectu aliquo in eis commissio; accusando se simul de illo defectu, si culpabilis fuit.

Sup. hoc lege doctrinam Resolutionum not. seq. & supra in tr. 3. Ref. 111. & 113. & in aliis earum annotationum.

Sup. hoc supra in tr. 3. Ref. 119. §. ult. & si placet lege alias Res. eius primae not.

Sup. hoc, quod hic docetur, latissime supra in tr. 3. Ref. 35. 36. 37. & 38.

Sup. hoc in tribus prioribus Res. an. not. praerogativa, & si-gnificanter in Ref. 2. & 3.

Sup. hoc supra in tr. 3. Refol. 17. §. ult. à lin. 5. ex verb. rectè obser-vat.

RESOL. XVIII.

An pro danda absolutione sufficiat, quod penitens se accuset de peccato veniali in genere? Ex part. 1. tract. 5. & Misc. 5. Ref. 53.

§. 1. **C**Asus est satis practicabilis cum penitentibus idiotis, & etiam cum personis spiritualibus, & illum novissime pertractat Dicastillus *de Sacramento. tom. 2. tract. 8. disp. 9. dub. 9. num. 760.* ubi sic ait: tandem posset aliquis colligere ex dictis non solum in casu necessitatis, sed etiam per se loquendo, confessionem peccati venialis in genere esse per se sufficientem materiam absolutionis in eo, qui solum habet venialia. Respondet Suavius *disp. illa 23. sect. 1. n. 10.* fortasse speculativè, ita esse propter jam dicta, nempe quod peccatum in communi possit esse materia, cum ex alio capite non sit praecipuum consistendi venialia in specie. Probatque tam à simili de eo, qui confitetur tantum verba otiosa, in qua confessione non magis conscientiam suam declarat, quam qui dicit peccasse venialiter: nec magis variat iudicium Confessarii. Nihilominus practice putat negandum hoc esse propter incertitudinem materiae. Ait ergo, licet homo absolute non teneatur specie venialium confiteri, tamen supposito quod vult confiteri, teneri ad exhibendam materiam omnino certam, si possit,

Sup. hoc infra in tr. 7. ex Ref. 4. lege doctrinam §. ult. & supra in tr. 3. §. ult. Ref. 103.